

- Bir duyguyu, düşünceyi, haberi, isteği tam olarak anlatan sözcük ya da sözcük dizisine **cümle** denir. Bir söz dizisinin cümle olması için yargı bildirmesi gerekir.

👉 Arabayla gezintiye → Cümle değildir.
Arabayla gezintiye çıktık. → Cümledir.

- Cümlenin ilk sözcüğü büyük harfle başlar ve cümlenin sonuna cümlenin anlamına uygun noktalama işareti konur.

👉 Birlikte oyun oynadık.

Neden bugün okula gelmedin?

- İş, hareket, oluş bildiren sözcükler cümlenin sonunda yer alıyorsa bu cümle **kurallı** cümledir.

👉 Kardeşimle birlikte parka gittik. → Kurallı cümle

- İş, hareket, oluş bildiren sözcük cümlenin sonunda değilse cümle **devriktir**.

👉 Parka gittik kardeşimle birlikte. → Devrik cümle

- Anlamli cümle, sözcüklerin yerinde ve anlamına uygun kullanıldığı cümledir.

👉 Yarın akşam sinemaya gittik. → Bu cümlede "gittik" sözcüğü gitme eyleminin geçmiş zamanda yapıldığını gösterir. "Yarın" sözcüğü anlamına uygun kullanılmadığından cümle anlamsızdır.

👉 Dün akşam sinemaya gittik. → Bu cümlede sözcükler yerinde ve anlamına uygun kullanıldığından cümle anlamlıdır.

- Sözcüklerin cümle oluşturabilmesi için kesin bir yargıyı bildirecek şekilde sıralanması gerekir.

👉 "Okan - kesirleri - ile - öğrendiler - Erol" sözcükleri ile oluşturulacak anlamlı ve kurallı cümle şöyledir: "Okan ile Erol kesirleri öğrendiler."

Etkinlik-14

1. Aşağıda verilerden cümle olanların başına "✓", cümle olmayanların başına "X" koyunuz. Cümle olanların sonuna uygun noktalama işaretlerini yazınız.

☐	Ali ve ben sinemaya
☐	Buraya yeni ağaçlar dikildi
☐	Teyzemler hafta sonu bize gelmek
☐	Hasta olduğunu öğrenince çok üzüldüm
☐	Sabahları mutlaka kahvaltımı yaparım
☐	Annem evi temizledi
☐	Suat ne zaman geldi

2. Aşağıdaki cümlelerde yapılan yazım yanlışlarını düzelterek cümleleri yeniden yazınız.

	size nasıl yardımcı olabilirim!	<input type="text"/>
	bana güzel bir şeyler anlat?	<input type="text"/>
	Ezgi ile Ali okula gelmedi	<input type="text"/>
	Annen üzümlü kek mi yaptı.	<input type="text"/>

Etkinlik-15

Aşağıda karışık olarak verilen sözcüklerle anlamlı ve kurallı cümleler oluşturup yazınız.

bugün

Burcu

hasta

okula

gidemedi

olunca

yola

annemle

çıktık

için

pazara

gitmek

azalıyormuş

türleri

balık

denizlerde

gelince

açtı

çiçek

bahar

ağaçlar

yapılmalıdır

depremden

sağlam

için

korunmak

evler

sözü

verdiği

darıldım

tutmayınca

ona

gidince

okulda

eve

ederim

öğrendiklerimi

tekrar

ıslanınca

hasta

dün

oldum

yağmurda

ETKİNLİKLER

Etkinlik-16

Aşağıdaki devrik cümleleri kurallı cümle yapıp yazınız.

Canım sıkıldı bugün.

Gel gidelim buradan.

Yangın çıktı köşedeki binada.

Dişlerimi fırçalarım yemeklerden sonra.

Yanıma otur biraz.

Görünce çok sevindim onu.

Kayıp düştüm buzlu yolda.

Uğradın mı arkadaşına bugün?

Koşuyorduk bayırdan aşağıya.

İpi koptu uçurtmamın.

Problem Çözme ve Kurma

Şampiyonluk için hazırlanan sporcu, ilk gün 2726 m, ikinci gün 3120 m yüzüyor. Üçüncü gün ise ilk günden 450 m daha fazla yüzüyor.

Sporcu üç günde toplam kaç metre yüzmüştür?

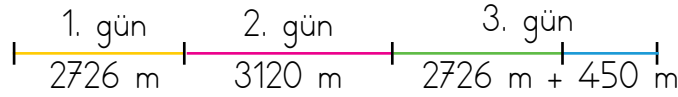
Problem Nasıl Çözülür? Problem çözme aşamalarını inceleyerek problemi çözelim.

Anla! Problemi anlayarak okuyalım. Verilenleri ve isteneni belirleyelim.

Verilenler : Sporcu birinci gün 2726 m,
ikinci gün 3120 m,
üçüncü gün, birinci günden 450 m daha fazla yüzdü.

İstenen : Sporcu üç günde toplam kaç metre yüzmüştür?

Düşün, planla! Verilenleri değerlendirerek problemin çözümü için plan yapalım.

- 1 ve 2. gün sporcunun ne kadar yüzdüğünü biliyoruz.
- 3. gün kaç metre yüzdüğünü bulmalıyız.

Çöz! $2726 + 450 = 3176$ 3. gün
 $2726 + 3120 + 3176 = 9022$ m → Üç günde yüzülen mesafe

Kontrol Et! Sonucun doğruluğunu kontrol edelim.

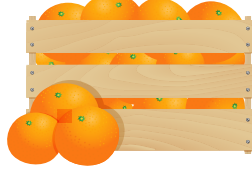
$9022 - 3176 = 5846$ (Toplamdan 3. günü çıkardık.)

$6 - 3120 = 2726$ (Kalandan 2. günü çıkardık.)

$2726 - 2726 = 0$ (Kalandan 1. günü çıkardık.)

Problem Çözme ve Kurma

○ Aşağıda verilenlerden yararlanarak bir problem kuralım ve çözelim.

Kamyon: 1550 kg

Bir kasa portakal: 20 kg

Problem Kurma

Bir kamyon boşken 1550 kg'dir. Kamyona her biri 20 kg ağırlığında 12 kasa portakal yüklendiğinde kamyonun ağırlığı toplam kaç kilogram olur?

Çözüm

Kamyonun boşken sahip olduğu ağırlıklara portakalların ağırlığını toplayalım.

Kamyonun ağırlığı = 1550 kg

12 kasa portakalın ağırlığı = $20 \times 12 = 240$ kg

Toplam kaç kilogram olduğunu bulalım.

$$\begin{array}{r} 1550 \\ + 240 \\ \hline 1790 \text{ kg} \end{array}$$

Çözelim - Öğrenelim

Aşağıdaki verilenleri kullanarak bir problem kurunuz. Çözümünü yazınız.

Problem

Çözüm

2190 ₺

1280 ₺ peşin

Etkinlik-20

1 Aşağıda verilen problemlerin çözümlerini yapınız.

1. Bir markette 1215 kutu çikolatalı süt, çikolatalı sütlerden 786 kutu fazla sade süt vardır. Marketteki çikolatalı ve sade sütlerin toplamı kaç kutudur?	
2. Annemin maaşı 3750 ₺'dir. Babamın maaşı, annemin maaşından 1560 ₺ daha fazladır. Annemin ve babamın maaşları toplam kaç liradır?	
3. İdil doğduğunda annesi 28, babası 32 yaşındaydı. İdil şimdi 9 yaşında olduğuna göre üçünün yaşları toplamı kaçtır?	
4. Okulumuzda Çanakkale gezisi düzenlenmiştir. Geziye 271 kız, 326 erkek öğrenci ve 25 öğretmen katılmıştır. Okulumuzdan Çanakkale gezisine katılan toplam kişi sayısı kaçtır?	
5. Her gün bir önceki günden 6 soru daha fazla çözüyorum. İlk gün 17 soru çözdüğüme göre üç günde toplam kaç soru çözerim?	
6. Bir fırında sabahdan öğlene kadar 2175 ekmek ve öğleden sonra 1864 ekmek satılıyor. Fırında iki günde toplam kaç ekmek satılmıştır?	

ETKİNLİKLER

2 Aşağıdaki örneği inceleyiniz. Verilenlere uygun olarak problemler kurunuz.

1. Düzenli olarak bisiklet kullanan Mete, hafta içi bisikletiyle 1320 m, hafta sonu 2150 m yol gitmiştir. Meté'nin bir haftada bisikletiyle gittiği toplam yol kaç metredir?

Hafta içi: 1320 m
Hafta sonu: 2150 m

2.

Koltuklar: 4150 ₺
Sehpa: 450 ₺
Halı: 870 ₺

3.

Benim yaşım: 9
Annemin yaşı: 34

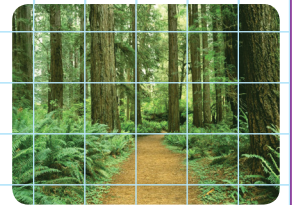
4.

Kız öğrenci sayısı: 680
Erkek öğrenci sayısı: 693
Öğretmen sayısı: 48
Personel sayısı: 12

5.

Çam fidanı: 896 tane
Çınar fidanı: 760 tane
Kavak fidanı: 530 tane

SİGARA VE ALKOLÜN ZARARLARI

Alkol ve sigara kullanmak hem insan hem de toplum sağlığını son derece olumsuz etkileyen faktörlerdendir.

Sigaranın zararları:

- Akciğerlere zarar vererek kansere neden olabilir.
- Kan dolaşımını olumsuz etkiler, kalp krizi riskini artırır.
- Astım ve bronşit gibi birçok hastalığa neden olabilir.
- Hamilelik döneminde içilirse bebekte zekâ geriliğine neden olabilir.
- Uyku düzenini bozar, görme ve duyma bozukluklarına neden olur.

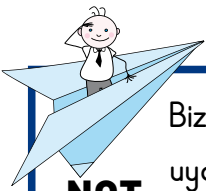

BUNLARI BİLİYOR MUSUNUZ?

Sigara içmeyen fakat sigara içilen ortamda bulunan insanlara **pasif içici** denir. Pasif içiciler de en az sigara içenler kadar sigaradan zarar görür. Bu yüzden sigara içilen ortamlardan uzak durmalıyız.

Alkolün zararları:

- Geçici hafıza kaybına neden olur.
- Karaciğere ve böbreğe zarar verir.
- Görme sinirlerine zarar vererek körlüğe neden olabilir.
- Mide, gırtlak ve pankreas kanserlerine neden olabilir.
- Sonradan pişman olabileceğimiz davranışlar sergilememize neden olur.

NOT

Bizler de sigara ve alkolden uzak durup çevremizde sigara ve alkol kullanan kişileri uyarmalıyız.

Tarihte Türk çocuklarının oynadığı bazı oyunlar şunlardır:

Karaguni: Bu oyun günümüzde de oynanan saklambaca benzer. Ebeden gözünü yumup belli bir sayıya kadar sayması ve diğer oyuncuları saklandığı yerlerden bulması istenir.

Tepük: Bir yuvarlak cisme hayvan kılı, keçe ya da bez sarılarak top yapılır. Çocuklar bu topa ayaklarıyla vurarak oynarlar. Bu oyun günümüzdeki futbol oyununa çok benzer.

Körebe: Oyuna başlamadan önce bir tekerleme veya sayma yardımıyla ebe olacak kişi seçilir. Ebe olan kişinin gözü bir bezle bağlandığında o artık "körebe" olarak adlandırılır. Diğer oyuncular da oyun sırasında "Körebe, sesime gel!" şeklinde bağırarak veya ebeye dokunup kaçarak eğlenirler. Ebinin amacı da bu seslerden ve diğer oyuncuların dokunup kaçmasından yararlanıp onların yerini bulmaya çalışmak olacaktır. Bu sayede ebe birini yakalayıp amacına ulaştığı anda gözündeki bezi çözürek ebelikten kurtulur. Yerine yakalanan kişi geçer.

Seksek Oyunu: Seksek, yere tebeşir ile çizilen karelerin numaralandırılmasıyla oynanan bir tür sokak oyunudur. Çizili alanların içine sırayla bir taş parçası atılır. Taşın çizgi dışına ya da çizgiye denk gelmesi durumunda taş atma sırası diğer oyuncuya geçer. Taş atıldıktan sonra karelere isabet ederse oyuncu taşın bulunduğu karenin üstünden atlar, dönüşte çizgilere değmeden taşı geri alır. 4 ve 5. kareler ile 7 ve 8. kareler yan yana sıralandığı için bu alanlara taş geldiğinde yandaki kareye tek ayakla basmak gerekmektedir.

BİLGİ SANDIĞI

Eskiden Türk toplumlarındaki kız çocukları "kuzurcuk" adı verilen oyunu oynarlardı. Bu oyun kız çocukların oyuncak bebekler yaparak onlarla oynaması şeklindeydi.

Geçmişten Günümüze Oyunlar

MİLLÎ SPORLARIMIZ

Cirit

Türklerin Orta Asya'dan Anadolu'ya geldikleri dönemden beri oynadıkları bu oyun, savaş oyunu olarak da bilinmektedir. At üzerindeki sporcu, süngü veya ciridini rakibe karşı isabetli bir şekilde atmayı amaçlamaktadır. Özellikle Doğu Anadolu Bölgesinde cirit sporuna günümüzde de çok yoğun bir ilginin olduğu gözlemlenmektedir. 1957 yılında bu bölgede yer alan Erzurum ilinde ilk Atlı Spor İhtisas Kulübü kurulmuştur. Erzurum'a bağlı ilçe ve köylerde toplam on bir adet atlı spor kulübü yer almaktadır.

Yağlı Güreş

Geleneksel bir Türk sporudur. Güreşçiler vücutlarına yağ sürerek güreştikleri için "yağlı güreş" olarak anılmaktadır. Yağlı güreş büyük bir güç ve ustalık gerektirmektedir. Edirne'nin Sarayıçi mevkiinde her yıl tarihî Kırkpınar güreşleri yapılmaktadır. Kırkpınar güreşleri, Süleyman Paşa komutasında, bir gece Çanakkale

Boğazı'nı geçerek Gelibolu'ya çıkan ve Rumeli fetihlerine katılan Müslüman kırk Türk yiğidinin hatırasını anmak amacıyla düzenlenmektedir.

Okçuluk

Okçuluk, Türk kültüründe oldukça önemli bir yere sahiptir. Oku bir yay aracılığıyla hedefe göndermeyi amaçlayan ve kökeni insanoğlunun avcılık günlerine dayanan bir spor dalıdır. Türkler hızla giden bir atın üzerinden, hedefe isabetli ok atmalarıyla ün kazanmışlardır. Ok, aynı zamanda eski Türklerde millî silah olarak kabul edilmiştir.

Okçuluk ilk kez 1904 yılında olimpiyat programına alınmıştır.

Etkinlik-21

Aşağıda görselleri verilen oyunların adlarını yazınız.

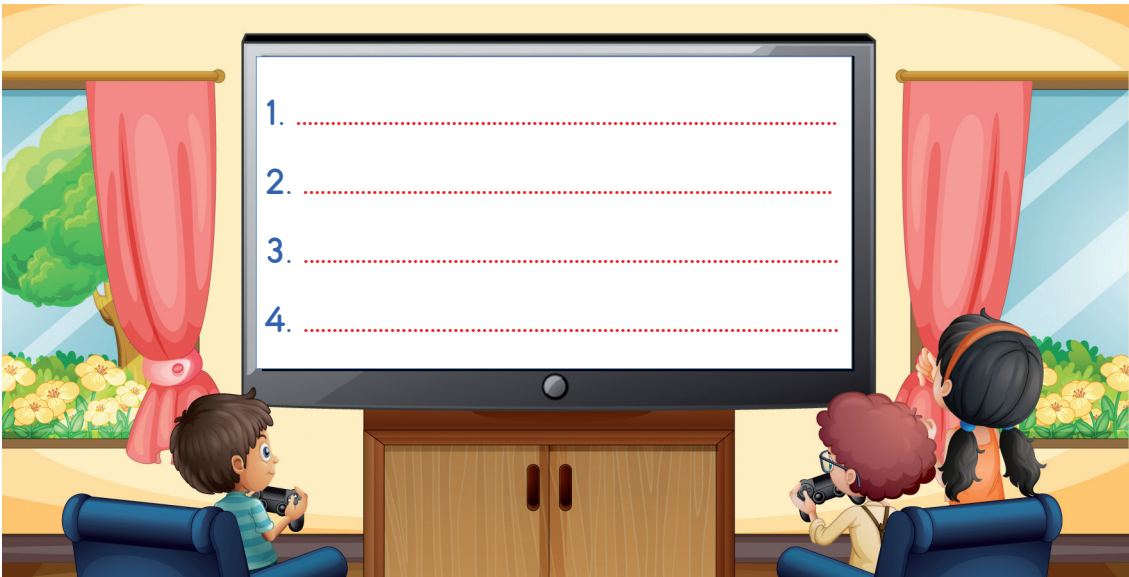

Etkinlik-22

Arkadaşlarınızla birlikte oynadığınız oyunların adlarını yazınız.

ETKİNLİKLER

Etkinlik-23

Aşağıda açıklamaları verilen oyunların adlarını noktalı yerlere yazınız. Görselleri numaralandırınız.

Genellikle ip yardımıyla koni ya da yumurta biçiminde bir oyuncakla döndürülen bir oyundur.

1

Oyunculardan biri ebe seçilir, diğer oyuncular saklanır. Ebe saklananları bulmaya çalışır.

2

Ebenin gözleri bir bezle kimseyi görmeyecek şekilde kapatılır. Ebe etrafındaki oyuncuları yakalamaya çalışır.

3

Yere daire ya da kare çizilerek birbirini izleyen şekiller numaralandırılarak oynanan bir oyundur.

4

Ebe eğilerek ellerini dizlerine dayar, diğer oyuncular sırasıyla ebenin üzerinden ellerini sırtına bastırıp bacaklarını açarak atlar.

5

